

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 maja 2017 roku w sprawie o sygn. akt II Ns 1522/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w sprawie z wniosku J. K. i J. M. o podział majątku wspólnego I. M. i T. M. i o dział spadku po T. M.

1. ustalił, że w skład małżeńskiego majątku wspólnego I. M. i T. M. wchodzi:
  - a) samochód marki A. (...), o numerze rejestracyjnym (...), o wartość 67.200 zł,
  - b) samochód marki P. (...) o numerze rejestracyjnym (...), o wartości 12.000 zł,
  - c) prawo użytkowania miejsca parkingowego numer 15 na parkingu prowadzonym przez Spółdzielczy (...) przy ulicy (...) w Ł., o wartości 5.500 zł,
  - d) środki pieniężne pozostające w posiadaniu I. M. w kwocie 155.524,52 zł, na którą to sumę składają się środki pieniężne wypłacone przez I. M. z rachunków bankowych prowadzonych przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G., numery rachunków: (...) oraz (...),
  - e) prawo użytkowania gruntu w miejscowości S. na terenie Ośrodka (...) w S., stanowiącego część o powierzchni 39,10 m² działki gruntu o numerze ewidencyjnym (...), dla którego to gruntu Sąd Rejonowy w Sierpcu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), o wartości 25.000 zł,
2. ustalił, iż w skład spadku po T. M., synu J. i C., zmarłym w dniu 19 października 2013 roku w Ł. wchodzi:
  - a) odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) w Ł. przy ulicy (...) w Ł., dla której w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...), o wartości 120.000 zł,
  - b) udział w wysokości 1/2 w samochodzie marki A. (...), o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 33.600 zł,
  - c) udział w wysokości 1/2 w samochodzie marki P. (...), o numerze rejestracyjnym (...), o wartości 6.000 zł,
  - d) udział w wysokości 1/2 w prawie użytkowania miejsca parkingowego numer 15 na parkingu prowadzonym przez Spółdzielczy (...) przy ulicy (...) w Ł., o wartości 2.750 zł,
  - e) środki pieniężne pozostające w posiadaniu I. M. w kwocie 77.762,26 zł, na którą to sumę składa się 1/2 środków pieniężnych wypłaconych przez I. M. z rachunków bankowych prowadzonych przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G., numery rachunków: (...) oraz (...),
  - f) udział w wysokości 1/2 w prawie użytkowania wieczystego gruntu w miejscowości S., na terenie Ośrodka (...) stanowiącego część o powierzchni 39,10 m² działki gruntu o numerze ewidencyjnym (...), dla którego to gruntu Sąd Rejonowy w Sierpcu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), oraz udział w wysokości 1/2 we własności rzeczy ruchomej w postaci domku letniskowego niezwiązanego z wyżej wskazanym gruntem, która to rzecz ruchoma jest na tymże gruncie, o łącznej wartości 12.500 zł,
3. ustalił, iż I. M. poniosła wydatki na majątek spadkowy po T. M. w wysokości 7629,58 zł,
4. dokonał podziału małżeńskiego majątku wspólnego I. M. i T. M., dokonuje działu spadku po wskazanym w punkcie drugim sentencji postanowienia T. M., w ten sposób że:
  - a) odrębną własność lokalu mieszkalnego numer (...) w Ł. przy ul. (...) w Ł., dla której w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...), przyznał na własność I. M.,

b) udział w wysokości 1/2 w samochodzie marki A. (...), o numerze rejestracyjnym (...), przyznaje na własność I. M.,

c) udział w wysokości 1/2 w samochodzie marki P. (...) o numerze rejestracyjnym (...), przyznaje na własność I. M.,

d) udział w wysokości 1/2 w prawie użytkowania miejsca parkingowego numer 15 na parkingu prowadzonym przez Spółdzielczy (...) przy ulicy (...) w Ł., przyznał I. M.,

e) środki pieniężne pozostające w posiadaniu I. M. w kwocie 38.881,13 zł, na którą to sumę składa się 1/4 środków pieniężnych wypłaconych przez I. M. z rachunków bankowych prowadzonych przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G., numery rachunków: (...) oraz (...), przyznał na własność J. K.,

f) środki pieniężne pozostające w posiadaniu I. M. w kwocie 38.881,13 zł, na którą to sumę składa się 1/4 środków pieniężnych wypłaconych przez I. M. z rachunków bankowych prowadzonych przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G., numery rachunków: (...) oraz (...), przyznał na własność J. M.,

g) udział w wysokości 1/2 w prawie użytkowania gruntu w miejscowości S., na terenie Ośrodka (...) stanowiącego część o powierzchni 39,10 m² działki gruntu o numerze ewidencyjnym (...), dla którego to gruntu Sąd Rejonowy w Sierpcu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), oraz udział w wysokości 1/2 we własności rzeczy ruchomej w postaci domku letniskowego niezwiązanego z wyżej wskazanym gruntem, która to rzecz ruchoma jest na tymże gruncie, przyznał I. M.,

5. zasądził od I. M. na rzecz J. K. kwotę 58.745,67 zł tytułem spłaty wartości udziału przysługującego J. K. w majątku spadkowym po T. M., i tytułem rozliczeń wydatków poniesionych przez I. M. i tytułem rozliczeń wydatków poniesionych przez I. M. na majątek spadkowy po T. M., płatną w terminie 4 miesięcy, licząc od daty uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności,

6. zasądził od I. M. na rzecz J. M. kwotę 58.745,67 zł tytułem spłaty wartości udziału przysługującego J. M. w majątku spadkowym po T. M., i tytułem rozliczeń wydatków poniesionych przez I. M. i tytułem rozliczeń wydatków poniesionych przez I. M. na majątek spadkowy po T. M., płatną w terminie 4 miesięcy, licząc od daty uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności.

Z ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wynika, że I. M. i T. M. zawarli związek małżeński w dniu 27 maja 2000 roku. Małżeństwo to zakończyło się zgonem T. M. w dniu 19 października 2013 roku. Spadkobiercami T. M. są żona I. M. w 1/2 części spadku, oraz rodzeństwo J. K., w 1/4 części spadku, J. M., w 1/4 części spadku.

W czasie trwania związku małżeńskiego I. M. i T. M. zgromadzili powyżej wymienione składniki. Natomiast w skład spadku po T. M. wchodziły wynoszące 1/2 udziały w tychże składnikach oraz dodatkowo odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) w Ł. przy ulicy (...). Prawo to zostało na zasadach lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, zostało przyznane w 1974 roku T. M., po uprzednim wpłaceniu pełnego wkładu mieszkaniowego. Następnie zostało ono przekształcone w 2007 roku w odrębną własność lokalu w wykonaniu zobowiązania wynikającego z art. 12 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. nr 119, poz. 1116 z 2003 roku ze zm.) i tak przekształcone prawo zostało nieodpłatnie przeniesione na T. i I. małżonków M.. Wartość odrębnej własności lokalu mieszkalnego numer (...) w Ł. przy ulicy (...) wynosiła 120.000 zł.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił nadto, że po śmierci T. M., I. M. wypłaciła wszystkie środki pieniężne z rachunków bankowych w (...) S.A. z siedzibą w G. i samodzielnie dysponuje od tamtego czasu tymi środkami pieniężnymi.

Według ustaleń Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, I. M. poniosła koszty pogrzebu T. M. w kwocie 5.740,20 zł, z czego ZUS zwrócił jej 4.000 zł. I. M. po śmierci T. M. zapłaciła również składki na ubezpieczenie OC posiadaczy samochodów: marki A. (...) o numerze rejestracyjnym (...), marki P. (...) o numerze rejestracyjnym (...), w kwotach: 340,26 zł, 340,26 zł, 523,94 zł, 518,82 zł, 563,14 zł, 454,84 zł, należne za czas 2014 -2017.

Sąd I Instancji przyjął również, że I. M. po śmierci T. M. zapłaciła czynsz roczny związany z prawem użytkowania gruntu w miejscowości S., na terenie Ośrodka (...) w S., w łącznej kwocie 3.148,32 zł, należny za okres 2014 -2017.

Sąd I Instancji ustalając stan faktyczny oddalił wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z uzupełniających zeznań uczestniczki zgłoszony w piśmie procesowym w dniu 13 kwietnia 2016 roku. W ocenie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wniosek ten dotyczył okoliczności, które były irrelewantne w realiach przedmiotowej sprawy, co wynika z faktu, iż uczestniczka nie zgłosiła żądania, do którego odnosiły się okoliczności mające podlegać udowodnieniu za pomocą tego środka dowodowego. Nadto, Sąd Rejonowy zauważył, że dowód z przesłuchania zainteresowanych jest dowodem subsydiarnym, którego przeprowadzenie właściwe jest wyłącznie w sytuacji, gdy danych okoliczności nie można udowodnić za pomocą innych dowodów, co wynika wprost z normy art. 299 k.p.c. W przypadku okoliczności mających podlegać udowodnieniu za pomocą przesłuchania zainteresowanych, jak wyżej, można było te okoliczności udowodnić za pomocą dokumentów – rachunków, bez konieczności odwoływania się do przesłuchiwanego zainteresowanego.

Sąd I Instancji oddalił również wniosek o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych, których przedmiotem miałyby być szacowanie wartości większości składników wskazanych powyżej w uzasadnieniu. Wartości tych składników zainteresowani bowiem zgodnie ustalili. W konsekwencji, zdaniem Sądu I Instancji, nie było potrzeby odwoływania się do wiedzy specjalistów, celem oszacowania wartości tych składników.

Apelację od powyższego postanowienia w dniu 3 sierpnia 2017 roku wnieśli wnioskodawcy, reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika w osobie adwokata J. C., którą zaskarżyli ww. postanowienie w części, tj. co do punktu 1e) i 2f), przez przyjęcie że prawo użytkowania gruntu w miejscowości S. wchodzi do majątku wspólnego T. i I. małżonków M., a tym samym przyjęcie że w skład spadku po T. M. wchodzi 1/2 udziału tego prawa. Apelujący zaskarżyli również punkt 3) sentencji postanowienia, ponad kwotę 1.740,58 zł oraz co do punktu 5) sentencji postanowienia i punktu 6) sentencji postanowienia, w części oznaczającej termin dokonania spłat na okres czterech miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia. W ocenie skarżących, Sąd I Instancji naruszył art. 686 kpc przez nierozliczenie korzyści czerpanych przez uczestniczkę z posiadanego przez nią majątku spadkowego. Wnioskodawcy zgłosili także wniosek o zasądzenie od uczestniczki na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez:

- a) uchylenie postanowienia w punkcie 1e) i zmianę postanowienia w punkcie 2f) przez ustalenie, że w skład spadku po T. M. wchodzi całość prawa użytkowania gruntu w miejscowości S.,
- b) zmianę postanowienia w punktach 5) i 6) przez zasądzenie w miejsce kwot 58.745,67 zł, kwot po 63.778,06 zł, oraz uchylenie odroczenia terminu zapłaty o cztery miesiące,
- c) rozliczenie korzyści czerpanych przez uczestniczkę poprzez zasądzenie od uczestniczki na rzecz każdego z wnioskodawców odsetek ustawowych od kwot 38.881,13 zł od dnia 21 października 2013 roku do dnia uprawomocnienia się postanowienia o dziale spadku.

Wnioskodawcy wnieśli również o zabezpieczenie spłaty przez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) oraz w prawie własności działki gruntu objętej księgą wieczystą KW nr (...), na rzecz J. K. do wysokości 63.778,06 zł, oraz na rzecz J. M. do wysokości 63.778,06 zł.

Motywuując swoje stanowisko skarżący zarzucili Sądowi Rejonowemu szereg błędów logicznych i merytorycznych przy rozpoznaniu sprawy, które w ich ocenie uzasadniają zmianę postanowienia z dnia 31 maja 2017 roku. Przede wszystkim wskazywali, że użytkowanie gruntu w S. powstało przed zawarciem związku małżeńskiego przez spadkodawcę, która to okoliczność wynikała z przesłuchania uczestników oraz świadka B. S.. Dodatkowo skarżący podnieśli, iż Sąd I Instancji bezzasadnie nałożył na uczestników obowiązek partycypowania w wydatkach na utrzymanie przedmiotów spadkowych podczas gdy, z uwagi na dokonanie faktycznego podziału przedmiotów spadkowych i przekazania ich uczestniczce, to wyłącznie ona powinna ponieść koszty ich eksploatacji. Apelujący

kwestionując odroczenie terminu spłaty wskazali, że skoro uczestniczka posiada środki finansowe ze zlikwidowanych lokat, to brak było podstaw do zastosowania takiego dobrodziejstwa. Skarżący zarzucili Sądowi Rejonowemu nie rozliczenie korzyści wynikających z posiadania przez uczestniczkę środków pieniężnych podlegających podziałowi, poprzez bezpodstawne przyjęcie, iż wnioskodawcy nie popierali tego żądania.

Skarżący szeroko uzasadnili również wniosek o zabezpieczenie spłat na podstawie art. 212 §3 kc i uwzględnienie wniosku sformułowanego w piśmie przygotowawczym z dnia 5 maja 2016 roku. (apelacja – k. 324-328)

W odpowiedzi na apelację z dnia 3 października 2017 roku uczestniczka postępowania, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika w osobie adwokat A. Ż., wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawców na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

I. M. zgłosiła do rozliczenia dodatkowy wydatek poniesiony przez nią po już po wydaniu zaskarżonego postanowienia w postaci kosztów ubezpieczenia pojazdów A. (...) w kwocie 816,02 zł oraz P. (...) w wysokości 866,46 zł, o łącznej wartości 1.682,48 zł.

Uczestniczka postępowania wniosła o zmianę postępowania Sądu I Instancji z dnia 31 maja 2017 roku:

a) w zakresie punktu 3. sentencji poprzez ustalenie, że I. M. poniosła wydatki na majątek spadkowy po zmarłym w wysokości 9.312,02 zł,

b) w zakresie punktu 5. sentencji poprzez zasądzenie od I. M. na rzecz J. K. kwoty 57.904,43 zł tytułem spłaty wartości udziału przysługującego J. K. w majątku spadkowym po T. M., i tytułem rozliczeń wydatków poniesionych przez I. M. na majątek spadkowy po T. M., płatną w terminie 4 miesięcy, licząc od daty uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności,

c) w zakresie punktu 6. sentencji poprzez zasądzenie od I. M. na rzecz J. M. kwoty 54.904,43 zł, tytułem spłaty wartości udziału przysługującego J. M. w majątku spadkowym po T. M., i tytułem rozliczeń wydatków poniesionych przez I. M. na majątek spadkowy po T. M., płatną w terminie 4 miesięcy, licząc od daty uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności.

W uzasadnieniu swojego stanowiska uczestniczka wskazała, że zarzuty apelacyjne nie znajdują odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym. W ocenie I. M. zarzuty dotyczące okoliczności faktycznych sprawy, podnoszone w apelacji, zostały wyjaśnione w sposób wystarczający i kompleksowy. Wobec powyższego, apelacja jako bezzasadna i zasługuje na oddalenie. (odpowiedź na apelację – k. 331-334)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Sąd Okręgowy opierając się na zgromadzonym przez Sąd Rejonowy materiale dowodowym dokonał częściowo odmiennej oceny załączonych w jego poczet dokumentów.

Zarzuty apelacyjne sprowadzały się do wykazania, iż Sąd I Instancji nieprawidłowo ocenił zgromadzony materiał dowodowy, przez co dokonał niewłaściwych ustaleń faktycznych, co rzutowało na wydane rozstrzygnięcie.

Zarzuty dotyczyły w pierwszej kolejności zakwalifikowania prawa użytkownika gruntu w miejscowości S., wysokości orzeczonych spłat, a także terminu ich dokonania.

Tytułem wstępu należy podnieść, iż zgodnie z dyspozycją art. 378 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Granice apelacji określa skarżący wskazując, czy kwestionuje orzeczenie w całości czy też w części, podnosząc przy tym odpowiednie zarzuty apelacyjne. Podniesione w apelacji zarzuty, podobnie jak wnioski apelacji, nie wyznaczają

granic apelacji. Mają one jedynie, w przekonaniu skarżącego, określić kierunek postępowania merytorycznego i kontroli sądu drugiej instancji (zob. wyr. SN z 20.11.2002 r., V CKN 1396/00, L., numer (...)). Jak wskazuje utrwalona linia orzecznicza Sąd odwoławczy, będąc przede wszystkim instancją merytoryczną, orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (wyr. SN z 29.11.2002 r., IV CKN 1574/00, L., numer (...)).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy skoncentrował się zatem najpierw na przeanalizowaniu materiału dowodowego w aspekcie elementów majątku byłych małżonków oraz ich wartości.

Na wstępie należy podnieść, iż wartość poszczególnych składników majątku nie była kwestionowana. Nie był kwestionowany również sposób podziału majątku spadkowego.

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie dokonana przez Sąd Okręgowy wykazała, iż prawo użytkowania gruntu w miejscowości S. o wartości 25.000 zł istotnie wchodziła wyłącznie w skład spadku po T. M.. Prawo to zostało bowiem nabyte przez T. M. do majątku odrębnego, co wynika wprost z całokształtu materiału dowodowego w sprawie. Na tę okoliczność wskazywała nawet uczestniczka, podając, iż wspólnie z T. M. nabyła to prawo w 1978 roku w udziale wynoszącym 1/2. Drugą połowę tego prawa nabyła siostra spadkodawcy J. K.. Uczestniczka dodała także, że w późniejszych latach oboje spłacili drugiego współwłaściciela. I. M. nie udowodniła jednak tego, iż również ona posiadała udział w tym prawie. Okoliczności te zostały podniesione jedynie w odpowiedzi na wniosek. Uczestniczka podczas przesłuchania nie odnosiła się do zdarzeń związanych z nabyciem tego prawa. Podkreślić należy, iż również świadek B. S. wskazała, że to wyłącznie T. M. nabył to prawo wspólnie ze swoją siostrą, a następnie jej udział został zbyty wyłącznie spadkodawcy. W ocenie Sądu Okręgowego, dla takich ustaleń nie miała znaczenia znajdująca się w aktach umowa najmu z 1 maja 2012 roku. Z jej treści wynika jedynie tylko to, że uczestniczka przystąpiła do jednej z sukcesywnie zawieranych umów i to już po zawarciu małżeństwa. Decydujące znacznie dla rozstrzygnięcia miały jedynie okoliczności związane z poniesieniem wydatku finansowego na uzyskanie tego składnika. Niewątpliwym było to, iż to T. M. nabył je jeszcze w latach 70-tych, a zatem prawo to przysługiwało spadkodawcy jeszcze przed zawarciem małżeństwa, czyli przed dniem 27 maja 2000 roku.

Powyzsza zmiana ustaleń faktycznych implikowała konieczność uchylenia punktu 1. e) sentencji zaskarżonego postanowienia, który błędnie zakwalifikował prawo najmu nieruchomości w S. do majątku wspólnego. Wobec powyższego, korekcie musiała ulec również treść punktu 2.f) odnoszącego się do składu majątku spadkowego poprzez przyjęcie, że w jego skład wchodziło całe prawo majątkowe związane z tą nieruchomością, a nie jedynie udział wynoszący 1/2.

Zmiana ta powodowała konieczność podwyższenia wysokości spłat przypadających wnioskodawcom.

Korekta zaskarżonego postanowienia w tym zakresie wiązała się z koniecznością rozpoznania podniesionego w odpowiedzi na apelację roszczenia związanego z poniesieniem przez uczestniczkę dodatkowych wydatków na ubezpieczenie pojazdu A. w wysokości 816,02 zł i samochodu P. w wysokości 866,46 zł.

Roszczenie to nie mogło zostać uwzględnione na tym etapie postępowania.

Na wstępie podnieść należy, iż zgodnie z treścią art. 383 kpc w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Jednakże w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenie powtarzające się można nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy. R. legis tej regulacji jest takie, aby nie pozbawiać stron prawa do ewentualnej korekty takiego rozstrzygnięcia w drodze postępowania odwoławczego. Wszystkie roszczenia – oprócz wskazanych wyjątków - powinny być zatem zgłoszone przed Sądem I Instancji. W ocenie Sądu Okręgowego, wydatków na ubezpieczenie samochodów nie można uznać za świadczenie powtarzające się, a zatem przepis ten nie może znaleźć zastosowania. Ponadto, wydatek w wysokości 866,46 zł został poniesiony

w dniu 9 maja 2017 roku, a więc jeszcze przed wydaniem zaskarżonego postanowienia. Mógł zatem zostać zgłoszony znacznie wcześniej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie IV. sentencji.

Na wysokość spłaty wpływ miał też podniesiony w apelacji zarzut nie rozliczenia korzyści wynikających z posiadania przez uczestniczkę podlegających podziałowi środków pieniężnych zgromadzonych na lokatach bankowych.

Również ten zarzut był bezzasadny, choć rację mieli skarżący, że Sąd I Instancji bezpodstawnie pominął jego rozpoznanie przyjmując, iż roszczenie w tym zakresie ostatecznie nie było popierane przez wnioskodawców. Sąd Rejonowy błędnie zatem przyjął, iż skoro w piśmie przygotowawczym złożonym na rozprawie w dniu 9 maja 2016 roku żądanie to nie było wskazane, to automatycznie nie było popierane przez pełnomocnika wnioskodawców. Podkreślić należy, iż na żadnym etapie postępowania nie było ono jednak cofnięte.

Przechodząc do rozpoznania tego zarzutu, wskazać należy, że żaden przepis prawa nie wyklucza uprawnień jednego ze spadkobierców do pobrania zdeponowanych środków pieniężnych. W takiej sytuacji odpowiednie zastosowanie mogłaby - co najwyżej - znaleźć regulacja do żądania wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy, o ile I. M. uzyskała by z tego tytułu jakąkolwiek korzyść. Uczestniczka miała zatem prawo do pobrania zdeponowanych kwot. Uczestniczka nie osiągnęła żadnych korzyści z posiadanych środków. Rodzeństwo spadkodawcy nie wzywało jej nigdy do wydania przypadającej im części pobranych pieniędzy.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy uznał ten zarzut za bezzasadny.

Konkludując, po wskazanej wyżej korekcie, majątek spadkowy po T. M. opiewał na 265.112,26 zł. Na tę sumę składają się: udział w wysokości $\frac{1}{2}$ w samochodzie marki a. (...) o wartości 33 600 zł, udział w wysokości $\frac{1}{2}$ w samochodzie marki P. (...) o wartości 6 000 zł, udział w wysokości $\frac{1}{2}$ w prawie użytkowania miejsca parkingowego o wartości 2.750 zł, udział w wysokości $\frac{1}{2}$ w środkach pieniężnych, które były na rachunkach bankowych w (...) S.A. z siedzibą w G., w wysokości 77 762,26 zł jako połowa z sumy 155 524,52 zł zgromadzonej uprzednio na rachunkach bankowych w (...) S.A. z siedzibą w G. oraz całe prawo użytkowania gruntu w miejscowości S. wraz z naniesieniami o łącznej wartości 25.000 zł, jak również odrębna własność lokalu mieszkalnego numer (...) w Ł. przy ulicy (...) o wartości 120 000 zł.

Wydatki podlegające rozliczeniu między zainteresowanymi stanowiła kwotę 7.629,58 zł i w tym zakresie zaskarżone orzeczenie nie podlegało korekcie.

I. M. dziedziczy po T. M. w $\frac{1}{2}$, zaś wnioskodawcy po $\frac{1}{4}$. Wobec tego, uczestniczka powinna otrzymać wartość spadku po T. M. równą 132.556,13 zł, bo 265.112,26 zł x $\frac{1}{2}$. Uczestniczka powinna partycypować w wydatkach po śmierci T. M. w kwocie 3 814,79 zł, bo 7 629,58 zł x $\frac{1}{2}$. Każdy z wnioskodawców powinien otrzymać wartość spadku po T. M. równą 66.278,01zł, bo 265.112,26 zł x $\frac{1}{4}$. Każdy z wnioskodawców powinien partycypować w wydatkach po śmierci T. M. w kwocie

1.907,39 zł, bo 7.629,58 zł x $\frac{1}{4}$. Po odjęciu od sumy równej wartości spadku po T. M. przypadającej każdemu z wnioskodawców, stanowiącej kwotę po 66.278,01zł na rzecz każdego z wnioskodawców, sumę wydatków po śmierci T. M., jaką to sumę każdy z wnioskodawców powinien zapłacić, stanowiącej kwotę po 1.907,39 zł w przypadku każdego z wnioskodawców, każdy z wnioskodawców powinien otrzymać od uczestniczki po 64.370,62 zł.

Mając na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § kpc orzekł jak w punkcie I.e) sentencji.

Zdaniem Sądu Okręgowego zasadny był również zarzut wnioskodawców odroczenia o 4 miesiące terminu spłaty należnej im od uczestniczki.

Rozważając kwestię spłat dostrzec należy, iż oznaczenie zarówno terminu, jak i sposobu uiszczenia spłaty powinno być dokonane przez Sąd z urzędu, przy uprzednim uwzględnieniu i rozważeniu sytuacji rodzinnej i majątkowej uczestnika obciążonego spłatą, oraz uczestnika uprawnionego do spłaty. Innymi słowy, decyzja Sądu winna uwzględniać w sposób odpowiedni interesy obojga uczestników. Owszem, dopuszczalne jest odroczenie terminu spłat, co może uzasadniać

właśnie sytuacja finansowa uczestnika obciążonego spłatą (np. konieczność kredytowania). Jednocześnie zbyt długie wydłużenie terminu spłaty może nadmiernie naruszać interes uczestnika uprawnionego, zwłaszcza gdy uczestnik zobowiązany do spłaty jest w posiadaniu środków pieniężnych umożliwiających mu rozliczenie się z uczestnikiem uprawnionym do spłat.

Oceniwszy całokształt okoliczności sprawy w kontekście przytoczonych regulacji, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż I. M. jest w posiadaniu środków umożliwiających na rozliczenie się z wnioskodawcami. Skoro tak, to oznaczony w postanowieniu Sądu I Instancji termin spłaty nie miał żadnego merytorycznego i faktycznego uzasadnienia. Był on nadmiernie wydłużony i nie uwzględniał interesów wnioskodawców.

Konkludując, Sąd Okręgowy zmienił punkt 5) i 6) postanowienia Sądu I Instancji tylko w ten sposób, iż zasądzone od I. M. na rzecz wnioskodawców kwoty spłaty podwyższył z 58.745,67 zł do kwoty 64.370,71 zł oraz skrócił termin spłaty z 4 miesięcy do 3 dni od daty uprawomocnienia się postanowienia.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § kpc orzekł jak w punktach I.d) i e) sentencji.

Sąd Okręgowy w pozostałym zakresie oddalił apelację wnioskodawców.

Jak wyżej wykazano, pozostałe zarzuty w niej podniesione okazały się bezzasadne i nie mogły prowadzić do zmiany wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi rozstrzygnięcia. Apelacja w tym zakresie podległa zatem oddaleniu na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § kpc, o czym orzeczono w punkcie II. sentencji.

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do uwzględnienia zawartego w apelacji wniosku o zabezpieczenie spłaty należnej od uczestniczki.

Podkreślić należy, iż I. M. dysponuje odpowiednią ilością środków pieniężnych pozwalających na spłatę uprawnionych.

Stosownie do art. 212 § 3 zdanie I kc, jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. Na uwypuklenie zasługuje, iż zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą, Sąd orzeka w tym przedmiocie wyłącznie "w razie potrzeby". Taka sytuacja może mieć miejsce, w szczególności gdy zasądzone kwoty są wysokie, a z okoliczności wynika, że brak zabezpieczenia utrudni lub uniemożliwi realizację uprawnień właścicieli (orz. SN z 12.4.2001 r., II CKN 658/00, OSNC 2001, Nr 12, poz. 179). W przekonaniu Sądu Okręgowego takie okoliczności nie wystąpiły, zatem wniosek jako bezzasadny podlegał oddaleniu.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie III. sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. o czym stanowi punkt V. sentencji.